

ILONA URYCH*

Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa, Polska

O DUMIE NARODU POLSKIEGO. WYNIKI BADAŃ PILOTAŻOWYCH PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD POLSKIEJ MŁODZIEŻY MIESZKAJĄCEJ W IRLANDII

ABOUT THE PRIDE OF THE POLISH NATION. RESULTS OF PILOTE RESEARCH CONDUCTED AMONG
POLISH YOUTH LIVING IN IRELAND

ABSTRAKT: Celem przedstawionych badań była diagnoza poczucia dumy narodowej młodych Polaków mieszkających w Irlandii i uczęszczających tam do weekendowych szkół polonijnych. do wstępnej diagnozy badanych tendencji wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, techniką ankiety i autorskie narzędzie w postaci kwestionariusza ankiety. Analiza wyników badań dowodzi m.in., że badana młodzież: zna polski hymn, zna polskie barwy narodowe, jest dumna, że pochodzi z Polski i zna historię naszego kraju, a gdy jest w gronie polskich znajomych, mówi po polsku. w opinii badanych polskie wartości, jakie warto przekazać Irlandczykom to głównie: przywiązanie to tradycji historycznych, solidarność oraz świadomość tego, jak ważna i silna może być rodzina. Ponadto są oni zdania, że Polska powinna być dumna z tego, co osiągnęła, flaga Polski jest dla nich ważna, kochają oni Polskę, historia Polski daje im dużo powodów do dumy, pamiętają oni o polskich wydarzeniach historycznych. Ważne jest też dla nich, aby: znać historię kraju swojego pochodzenia, śledzić wydarzenia kraju, z którego pochodzą, dobrze mówić o Polakach i Polsce, być patriotą oddanym swojemu krajowi. Powinności państwa polskiego, które byłyby dumą polskiej młodzieży to przede wszystkim zapewnienie: pokoju i porządku w kraju, każdemu podstawowych świadczeń służby zdrowia, przyzwoitego poziomu życia ludziom starszym oraz zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań.

SŁOWA KLUCZOWE: naród polski, Polacy, duma narodowa, młodzież, bezpieczeństwo narodowe, tożsamość narodowa.

---

* dr hab. Ilona Urych, War Studies University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0003-4868-9460> i.urych@akademia.mil.pl

Copyright (c) 2024 Ilona Urych. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

ABSTRACT: The aim of the presented research was to diagnose the sense of national pride of young Poles living in Ireland and attending Polish weekend schools there. For the initial diagnosis of the examined trends, a diagnostic survey method, a survey technique and an original tool in the form of a survey questionnaire were used. The analysis of the research results proves, among other things, that the surveyed youth: know the Polish anthem, know the Polish national colors, are proud that they come from Poland and know the history of our country, and when they are among Polish friends, they speak Polish. In the opinion of the respondents, Polish values that are worth passing on to the Irish are mainly: attachment to historical traditions, solidarity and awareness of how important and strong family can be. Moreover, they believe that Poland should be proud of what it has achieved, the Polish flag is important to them, they love Poland, Poland's history gives them a lot of reasons to be proud, they remember Polish historical events. It is also important for them to: know the history of their country of origin, follow the events of the country they come from, speak well about Poles and Poland, and be a patriot devoted to their country. The duties of the Polish state, which would be the pride of Polish youth, are primarily to ensure: peace and order in the country, basic health care services for everyone, a decent standard of living for the elderly and reducing the prices of renting and purchasing apartments.

KEYWORDS: Polish nation, Poles, national pride, youth, national security, national identity.

WPROWADZENIE

Bezpieczeństwo narodowe, jako „[...] najważniejsza wartość, potrzeba narodowa i priorytetowy cel działalności państwa, jednostek i grup społecznych, a jednocześnie proces obejmujący różnorodne troski, gwarantujące trwałą, wolną od zakłóceń byt i rozwój narodowy (państwa), w tym ochronę i obronę państwa jako instytucji politycznej oraz ochronę jednostek i całego społeczeństwa, ich dóbr i środowiska naturalnego przed zagrożeniami, które w znaczący sposób ograniczają jego funkcjonowanie lub godzą w dobra podlegające szczególnej ochronie¹, jest przedmiotem dbałości, zarówno instytucji państwowych, jak i poszczególnych obywateli². Dlatego też w procesach wzmocnienia bezpieczeństwa narodowego istotna jest tożsamość narodowa³, składająca się z: (1) komponentu poznawczego, który zawiera wiedzę o „nas” i o „innych” oraz o różnicach dzielących „nas” od „innych”, (2) zespołu postaw i stosunku

---

¹ W. Kitler, *Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System*. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa, 2011, s. 31.

² *Ibidem*, s. 24-29.

³ I. Urych, *Tożsamość narodowa we współczesnym świecie jako istotny element bezpieczeństwa narodowego na podstawie analizy treści podręczników dla szkoły podstawowej w Polsce*, „Coloquium”, 2023, nr 2(50), s. 51-55. <https://doi.org/10.34813/14coll2023>

do własnego narodu, wyrażającego się w poziomie satysfakcji z przynależności do danego narodu, a także (3) obszaru emocjonalnego, który określa siłę więzi z danym narodem⁴.

Powyższe spostrzeżenia zainspirowały do przeprowadzenia badań empirycznych lokujących się w obszarze nauk o bezpieczeństwie⁵, których przedmiotem było poczucie dumy narodu polskiego w opinii polskiej młodzieży mieszkającej w wybranym kraju Europy, w którym polonia jest znacząca. Tym samym celem przedstawionych badań była diagnoza poczucia dumy narodowej młodych Polaków mieszkających w Irlandii⁶ i uczęszczających tam do weekendowych szkół polonijnych. w związku z tak przyjętym celem sformułowano następujący problem badawczy: Jakie poczucie dumy narodowej mają młodzi Polacy mieszkający w Irlandii? Aby uzyskać odpowiedź na problem główny postawiono trzy pytania szczegółowe: (1) Jakie są doświadczenia ankietowanych związane z Polską? (2) Jakie polskie wartości warto przekazać Irlandczykom w opinii badanych? (3) Jakie są powinności państwa polskiego, które byłyby dumą polskiej młodzieży w Irlandii w opinii respondentów? Sformułowane problemy badawcze związane były głównie z opisem i diagnozą, a nie z badaniami weryfikacyjnymi. z tego powodu zrezygnowano z formułowania hipotez badawczych, które mogłyby wywierać wpływ na końcowy wynik przeprowadzonych badań⁷.

W badaniach wyodrębniono dwie zmienne niezależne, tj. miejsce urodzenia (wartości zmiennej: Polska, Irlandia) i wykształcenie rodziców (wartości zmiennej: wyższe, średnie, niższe). Wskaźnikami wyodrębnionych zmiennych były elementy informacji zawarte w odpowiedziach badanych na pytania zamieszczone w końcowej części autorskiego narzędzia badawczego.

---

⁴ Z. Bokszański, *Tożsamości zbiorowe*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2007.

⁵ Zob. T. Jemioło, A. Dawidczyk, *Wprowadzenie do metodologii badań bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa, 2008; B. M. Szulc, *Problemy tożsamości nauk o bezpieczeństwie i nauk o obronności*, [w:] *Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego*, tom IV, red. P. Sienkiewicz, M. Marszałek, H. Świeboda, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa, 2012, s. 39-56; J. Piwowarski, *Nauki o bezpieczeństwie. Zagadnienia elementarne*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego Apeiron w Krakowie, Kraków, 2016; A. Misiuk, *o tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, *Historia i Polityka* 2018, nr 23(30), s. 9-19; B. Chmieliński, *Rozważania nad naukami o bezpieczeństwie i bezpieczeństwem społeczności lokalnych*, „*Historia i Polityka*” 2018, nr 23(30), s. 53-67. <https://doi.org/10.12775/HiP.2018.004>

⁶ Według irlandzkich służb statystycznych Polacy stanowią największą mniejszość narodową w Irlandii, a język polski jest drugim najczęściej używanym tam językiem. Zob. E. Wygodnik-Parzych, *o polskich działaniach w Irlandii przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej*, „*Roczniki Kulturoznawcze*” 2017, nr 3, tom VIII, s. 91- <https://doi.org/10.10.18290/rkult.2017.8.3-6>

⁷ Zob. S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1985, s. 25; M. Łobocki, *Metody i techniki badań pedagogicznych*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, 2006, s. 26.

W badaniach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego i techniką ankiety⁸. Wykorzystanym narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety dla młodych Polaków mieszkających w Irlandii i uczęszczających tam do weekendowych szkół polonijnych. do opracowania narzędzia badawczego wykorzystano metodę *desk research*. Prowadzono również konsultacje z mieszkańcami środowiska lokalnego w Irlandii oraz młodzieżą mieszkającą w Polsce. Wstępne wersje kwestionariusza ankiety konsultowano też z przedstawicielami środowiska naukowego obu państw.

Badania przeprowadzono w listopadzie 2022 r. wśród polskiej młodzieży uczęszczającej do weekendowych szkół polonijnych w Irlandii⁹. Zaproszenia do udziału w badaniach wysłano do wszystkich weekendowych szkół polonijnych w Irlandii. Dobór badanej młodzieży był celowy¹⁰. Przyjęto następujące kryteria doboru: pochodzenie polskie, udział w weekendowej szkole polonijnej, wiek (13-15 lat)¹¹. Następnie określono wielkości próby badawczej¹². Założono, że parametr poziomu ufności (α) w naukach społecznych jest stały i wynosi 1,96 przy poziomie ufności równym 0,05. Błąd pomiaru przyjęto jako stałą wielkość statystyczną, mieszczącą się w przedziale od 1% do 5%. Wartość błędu podstawiono do wzoru jako wartość bezwzględną 5% wyrażoną w setnych ($e=0,05$)¹³.

Liczebność całej populacji – uczniów klas ostatnich weekendowych szkół polonijnych – w czasie prowadzenia badań empirycznych wynosiła $N = 800$. Tyle bowiem wynosił stan osobowy uczniów uczęszczających do klas VII-VIII w polskich weekendowych szkołach w Irlandii w 2022 roku¹⁴. Minimalna liczebność próby stanowiła zatem $n_b = 343$ osób. Natomiast

---

⁸ Zob. J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Katowice, 2010, s. 190-202.

⁹ Badania zrealizowano w ramach projektu „Polskie dzieci i młodzież w Irlandii – doświadczenia i projekty życiowe” wraz z Ogniskiem Polskim w Dublinie na zlecenie Ambasady RP w Dublinie. Członkowie zespołu badawczego to: dr hab. Ilona Urych (Akademia Sztuki Wojennej), dr hab. Cezary Smuniewski (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Karolina Kochańczyk-Bonińska (Uniwersytet Warszawski), dr Jarosław Płachecki (Staropolska Szkoła Wyższa).

¹⁰ Zob. P. Guilford, *Podstawowe metody statystyczne w psychologii i pedagogice*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1964, s. 186.

¹¹ Tak określone kategorie doboru badanych podyktowane były wnioskiem sformułowanym przez zespół badawczy. Założono bowiem, że młodzi Polacy, którzy mieszkają w Irlandii i uczestniczą tam na zajęcia do weekendowych szkół polonijnych to młodzież, która identyfikuje się z narodem polskim.

¹² Zob. J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, [w:] *Teoretyczne i metodologiczne podstawy problemów bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki*, red. Z. Ścibiorek, Z. Zamiar, Wydawnictwo Naukowe Adam Marszałek, Toruń, 2016, s. 284.

¹³ Zob. E. Babbie, *Podstawy badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2008.

¹⁴ Dane pochodzą od dr. Jarosława Płacheckiego – dziekana Filii w Dublinie Staropolskiej Akademii Nauk Stosowanych w Kielcach.

w badaniach wzięto udział 104 uczniów z 13 szkół¹⁵, chociaż prośba o udział w badaniach została wysłana trzykrotnie¹⁶ do sekretariatów i dyrekcji wszystkich 70 weekendowych szkół polonijnych w Irlandii. Uzyskane wyniki badań nie są zatem reprezentatywne dla badanej populacji i określić je można mianem badań pilotażowych, stanowiących wstępną diagnozę badanych tendencji.

Zaprezentowana analiza w pierwszej kolejności przedstawia wyniki badań dotyczące doświadczeń młodych Polaków mieszkających w Irlandii, które są związane z Polską. Następnie scharakteryzowano polskie wartości do przekazania Irlandczykom w opinii badanych oraz powinności państwa polskiego, które byłyby dumą polskiej młodzieży w Irlandii. Całość kończy podsumowanie.

DOŚWIADCZENIA BADANYCH ZWIĄZANE Z POLSKĄ

Przeprowadzone badania pozwoliły na wskazanie doświadczeń z Polską i polskim narodem polskiej młodzieży, która uczęszcza do weekendowych szkół polonijnych w Irlandii. Diagnozę owych doświadczeń oparto na doświadczeniach aktualnych i ewentualnych, do których badani aspirują (por. tabela 1.).

Tabela 1

Doświadczenia badanych związane z Polską

Odpowiedzi	n	%
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, z którą utrzymuję kontakt.	98	94,2%
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, którą odwiedzam.	98	94,2%
Wyjeżdżam do Polski na wakacje.	101	97,1%
Byłem(am) w Polsce przez tydzień lub dłużej.	100	96,2%
Uczyłem(em) się lub uczestniczyłem(am) w kursie, szkoleniu w Polsce przez tydzień lub dłużej.	68	65,4%
Gdy jestem w Polsce, spotykam się z przyjaciółmi.	30	28,8%

¹⁵ Najwięcej badanych uczniów (60,6%) uczęszcza do Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Dublinie (St. Benildus College, Upper Kilmacud Road, Stillorgan, Dublin), a co piąty z nich (22,1%) – do Polskiej Akademii Wiedzy PAK (O’Connell Secindart School North Richmond Dublin 1). Pozostałe szkoły reprezentowane były przez niewielkie ilości uczniów, co przy łącznej próbie badawczej 104 osób powoduje, że w przeprowadzonych badaniach wzięły pojedyncze osoby.

¹⁶ Zaproszenie do udziału w badaniach zostało wysłane do wszystkich szkół w dniach: 3.11.2022 r., 10.11.2022 r., 17.11.2022 r.

Odpowiedzi	n	%
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie wziąłbym(wzięłabym) udział w kursie strzelectwa lub nurkowania.	67	64,4%
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie poznałbym(poznałabym) jej zabytki i kulturę.	93	89,4%
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie jeziora.	86	82,7%
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie góry.	89	85,6%
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o atrakcjach turystycznych, dyskotekach, ciekawych miejscach.	64	61,5%
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o zabytkach, bibliotekach, miejscach ważnych dla kultury polskiej.	63	60,6%
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do Polski.	69	66,3%
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do innego kraju poza Polską i Irlandią.	64	61,5%
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, jestem w stanie się zaangażować.	77	74,0%
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przyjąłbym(jęłabym) Polaków do swojego domu.	74	71,2%
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przekazałbym(łabym) na ten cel środki finansowe.	79	76,0%
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do spędzania wakacji.	90	86,5%
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do studiowania.	58	55,8%
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do zamieszkania.	60	57,7%
Gdy jestem w gronie polskich znajomych, mówię po polsku.	91	87,5%
Wśród znajomych szukam Polaków.	63	60,6%
Jestem dumny(a), że pochodzę z Polski.	94	90,4%
Znam historię Polski.	94	90,4%
Śledzę bieżące wydarzenia w Polsce, czytając gazety, internet, oglądając TV.	55	52,9%
Okazuję szacunek ludziom rządzącym Polską.	72	69,2%
Znam polski hymn.	96	92,3%
Znam polskie barwy narodowe.	95	91,3%
Wstydzę się mówić po polsku.	20	19,2%
Wstydzę się mojej rodziny w Polsce.	18	17,3%
Gdy nie ma potrzeby, nie mówię, że jestem Polakiem (Polką).	46	44,2%

Źródło: opracowanie własne.

Analiza danych zawartych w tabeli 1. wskazuje, że prawie wszyscy badani: wyjeżdżają do Polski na wakacje (97,1%), byli w Polsce przez tydzień lub dłużej (96,2%), mają rodzinę mieszkającą w Polsce na stałe, z którą utrzymują kontakt (94,2%) i którą odwiedzają (94,2%).

Natomiast ewentualne działania, jakie chętnie podjęłaby badana młodzież to zwłaszcza: bezpłatne odwiedzenie Polski i poznanie jej zabytków, kultury (89,4%), zobaczenie polskich gór (85,6%), zobaczenie polskich jezior (82,7%).

Deklarowane postawy badanej młodzieży podczas ewentualnej sytuacji zagrożenia to głównie: możliwość przekazania środków finansowych (76%), zaangażowanie celem niesienia pomocy (74%) i przyjęcie Polaków do swojego domu (71,2%).

Ponadto badana młodzież deklaruje, że: zna polski hymn (92,3%), zna polskie barwy narodowe (91,3%), jest dumna, że pochodzi z Polski (90,4%) i zna historię naszego kraju (90,4%), a gdy jest w gronie polskich znajomych, mówi po polsku (87,5%). Jednocześnie zauważyć można, że prawie co piąty badany wstydzi się mówić po polsku (19,2%) czy wstydzi się swojej rodziny w Polsce (17,3%).

Badania dowodzą, że doświadczenia badanych związane z Polską zależą od miejsca urodzenia (por. tabela 2.). Osoby, które urodziły się w Polsce częściej uczyły się lub uczestniczyły w kursie, szkoleniu w Polsce przez tydzień lub dłużej. Natomiast osoby, które urodziły się w Irlandii częściej okazują szacunek ludziom rządzącym Polską i wstydzą się mówić po polsku.

Tabela 2

Doświadczenia badanych związane z Polską w zależności od miejsca urodzenia

Odpowiedzi	Polska (n=30)		Irlandia (n=74)		p
	n	%	n	%	
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, z którą utrzymuję kontakt.	29	96,7%	69	93,2%	0,497
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, którą odwiedzam.	30	100,0%	68	91,9%	0,108
Wyjeżdżam do Polski na wakacje.	30	100,0%	71	95,9%	0,263
Byłem(am) w Polsce przez tydzień lub dłużej.	29	96,7%	71	95,9%	0,862
Uczyłem(em) się lub uczestniczyłem(am) w kursie, szkoleniu w Polsce przez tydzień lub dłużej.	17	56,7%	19	25,7%	0,003
Gdy jestem w Polsce, spotykam się z przyjaciółmi.	22	73,3%	52	70,3%	0,754
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie wziąłbym(wzięłabym) udział w kursie strzelectwa lub nurkowania.	18	60,0%	49	66,2%	0,548
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie poznałbym(poznałabym) jej zabytki i kulturę.	26	86,7%	67	90,5%	0,560
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie jeziora.	22	73,3%	64	86,5%	0,108
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie góry.	27	90,0%	62	83,8%	0,413

Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o atrakcjach turystycznych, dyskotekach, ciekawych miejscach.	15	50,0%	49	66,2%	0,123
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o zabytkach, bibliotekach, miejscach ważnych dla kultury polskiej.	16	53,3%	47	63,5%	0,336
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do Polski.	17	56,7%	52	70,3%	0,183
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do innego kraju poza Polską i Irlandią.	17	56,7%	47	63,5%	0,515
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, jestem w stanie się zaangażować.	21	70,0%	56	75,7%	0,550
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przyjąłbym(jęłabym) Polaków do swojego domu.	19	63,3%	55	74,3%	0,262
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przekazałbym(łabym) na ten cel środki finansowe.	21	70,0%	58	78,4%	0,365
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do spędzania wakacji.	26	86,7%	64	86,5%	0,981
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do studiowania.	20	66,7%	38	51,4%	0,154
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do zamieszkania.	14	46,7%	46	62,2%	0,147
Gdy jestem w gronie polskich znajomych, mówię po polsku.	28	93,3%	63	85,1%	0,252
Wśród znajomych szukam Polaków.	17	56,7%	46	62,2%	0,603
Jestem dumny(a), że pochodzę z Polski.	29	96,7%	65	87,8%	0,166
Znam historię Polski.	27	90,0%	67	90,5%	0,932
Śledzę bieżące wydarzenia w Polsce, czytając gazety, Internet, oglądając TV.	15	50,0%	40	54,1%	0,707
Okazuję szacunek ludziom rządzącym Polską.	14	46,7%	58	78,4%	0,002
Znam polski hymn.	29	96,7%	67	90,5%	0,288
Znam polskie barwy narodowe.	28	93,3%	67	90,5%	0,646
Wstydzę się mówić po polsku.	2	6,7%	18	24,3%	0,038
Wstydzę się mojej rodziny w Polsce.	2	6,7%	16	21,6%	0,068
Gdy nie ma potrzeby, nie mówię, że jestem Polakiem (Polką).	13	43,3%	33	44,6%	0,907

Źródło: opracowanie własne.

Doświadczenia badanych związane z Polską zależą również od wykształcenia rodziców (por. tabela 3.). Osoby, których rodzice mają wyższe wykształcenie częściej, gdy są w Polsce, spotykają się z przyjaciółmi, a gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie wzięłyby

udział w kursie strzeleckim lub nurkowania, zaś gdy są w gronie polskich znajomych, mówią po polsku.

Tabela 3

Doświadczenia badanych związane z Polską w zależności od wykształcenia rodziców

Odpowiedzi	Wyższe (n=50)		Niższe (n=54)		p
	n	%	n	%	
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, z którą utrzymuję kontakt.	45	90,0%	53	98,1%	0,075
Mam rodzinę mieszkającą na stałe w Polsce, którą odwiedzam.	47	94,0%	51	94,4%	0,923
Wyjeżdżam do Polski na wakacje.	49	98,0%	52	96,3%	0,269
Byłem(am) w Polsce przez tydzień lub dłużej.	49	98,0%	51	94,4%	0,346
Uczyłem(em) się lub uczestniczyłem(am) w kursie, szkoleniu w Polsce przez tydzień lub dłużej.	18	36,0%	18	33,3%	0,775
Gdy jestem w Polsce, spotykam się z przyjaciółmi.	41	82,0%	33	61,1%	0,019
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie wziąłbym(wzięłabym) udział w kursie strzelectwa lub nurkowania.	37	78,0%	33	61,1%	0,049
Gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętnie poznałbym(poznałabym) jej zabytki i kulturę.	45	90,0%	48	88,9%	0,854
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie jeziora.	43	86,0%	43	79,6%	0,391
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie zobaczyłbym(łabym) polskie góry.	44	88,0%	45	83,3%	0,498
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o atrakcjach turystycznych, dyskotekach, ciekawych miejscach.	33	66,0%	31	57,4%	0,368
Gdybym był(a) w Polsce, chętnie korzystałabym z aplikacji o zabytkach, bibliotekach, miejscach ważnych dla kultury polskiej.	35	70,0%	28	51,9%	0,058
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do Polski.	37	78,0%	32	59,3%	0,112
Gdyby istniała potrzeba opuszczenia Irlandii, przeprowadziłbym(łabym) się do innego kraju poza Polską i Irlandią.	33	66,0%	31	57,4%	0,368
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, jestem w stanie się zaangażować.	39	78,0%	38	70,1%	0,375
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przyjąłbym(jęłabym) Polaków do swojego domu.	32	64,0%	42	77,8%	0,121
Gdyby istniała potrzeba pomocy Polsce, chętnie przekazałbym(łabym) na ten cel środki finansowe.	38	76,0%	41	76%	0,993
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do spędzania wakacji.	45	90,0%	45	83,3%	0,319

Odpowiedzi	Wyższe (n=50)		Niższe (n=54)		p
	n	%	n	%	
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do studiowania.	28	56,0%	30	55,6%	0,964
Polska jest dla mnie krajem atrakcyjnym do zamieszkania.	32	64,0%	28	51,9%	0,210
Gdy jestem w gronie polskich znajomych, mówię po polsku.	48	96,0%	43	79,6%	0,012
Wśród znajomych szukam Polaków.	34	68,0%	29	53,7%	0,136
Jestem dumny(a), że pochodzę z Polski.	45	90,0%	49	90,7%	0,898
Znam historię Polski.	44	88,0%	50	92,6%	0,427
Śledzę bieżące wydarzenia w Polsce, czytając gazety, Internet, oglądając TV.	26	52,0%	29	53,7%	0,862
Okazuję szacunek ludziom rządzącym Polską.	36	72,0%	36	66,7%	0,556
Znam polski hymn.	47	94,0%	49	90,7%	0,533
Znam polskie barwy narodowe.	46	92,0%	49	90,7%	0,819
Wstydzę się mówić po polsku.	9	18,0%	11	20,4%	0,759
Wstydzę się mojej rodziny w Polsce.	10	20%	8	14,8%	0,485
Gdy nie ma potrzeby, nie mówię, że jestem Polakiem (Polką).	19	38%	27	50,0%	0,218

Źródło: opracowanie własne.

POLSKIE WARTOŚCI DO PRZEKAZANIA IRLANDCZYKOM

Przeprowadzone badania pozwoliły również na określenie polskich wartości, których mogliby nauczyć się od Polaków Irlandczycy (por. tabela 4.). Badani wskazali, że wartości te to głównie: przywiązanie to tradycji historycznych (61,5%), solidarność (55,8%) i świadomość tego, jak ważna i silna może być rodzina (53,8%).

Tabela 4

Polskie wartości do przekazania Irlandczykom

Odpowiedzi	n	%
przywiązanie do tradycji historycznych	64	61,5%
ważna i silna może być rodzina	56	53,8%
dzielne w życiu mogą być kobiety	47	45,2%
patriotyzm/umiłowanie ojczyzny	48	46,2%
można być wiernym zasadom nawet w trudnych sytuacjach	48	46,2%

żywotna i głęboka może być wiara religijna	46	44,2%
otwarte i serdeczne mogą być stosunki między ludźmi	45	43,3%
szybko społeczeństwo może się rozwijać, jeżeli dostanie szansę	39	37,5%
solidarność	58	55,8%
demokracja	37	35,6%
żadne	16	15,4%

Źródło: opracowanie własne.

Badania dowiodły, że polskie wartości do przekazania Irlandczykom zależne są od miejsca urodzenia (por. tabela 5.). Młodzi Polacy urodzeni w Irlandii częściej wskazywali, że wartości te to: poczucie tego, jak dzielne w życiu mogą być kobiety, patriotyzm/umiłowanie ojczyzny oraz poczucie tego, jak szybko społeczeństwo może się rozwijać, jeżeli dostanie szansę.

Tabela 5

Polskie wartości do przekazania Irlandczykom w zależności od miejsca urodzenia

Odpowiedzi	Polska (n=30)		Irlandia (n=74)		p
	n	%	n	%	
przywiązanie do tradycji historycznych	16	53,3%	48	64,9%	0,273
ważna i silna może być rodzina	14	46,7%	42	56,8%	0,349
dzielne w życiu mogą być kobiety	8	26,7%	39	52,7%	0,016
patriotyzm/umiłowanie ojczyzny	9	30,0%	39	52,7%	0,035
można być wiernym zasadom nawet w trudnych sytuacjach	13	43,3%	35	47,3%	0,713
żywotna i głęboka może być wiara religijna	11	36,7%	35	47,3%	0,323
otwarte i serdeczne mogą być stosunki między ludźmi	10	33,3%	35	47,3%	0,193
szybko społeczeństwo może się rozwijać, jeżeli dostanie szansę	6	20,0%	33	44,6%	0,015
solidarność	15	50,0%	43	58,1%	0,451
demokracja	7	23,3%	30	40,5%	0,097
żadne	4	13,3%	12	16,2%	0,712

Źródło: opracowanie własne.

Natomiast badani, których rodzice mają wyższe wykształcenie częściej wskazywali, że wartości, których mogą od Polaków uczyć się Irlandczycy to, jak żywotna i głęboka może być wiara katolicka (por. tabela 6).

Tabela 6

Polskie wartości do przekazania Irlandczykom w zależności od wykształcenia rodziców

Odpowiedzi	Wyższe (n=50)		Niższe (n=54)		p
	n	%	n	%	
przywiązanie do tradycji historycznych	30	60,0%	34	63,0%	0,756
ważna i silna może być rodzina	24	48,0%	32	59,3%	0,249
dzielne w życiu mogą być kobiety	22	44,0%	25	46,3%	0,814
patriotyzm/umiłowanie ojczyzny	24	48,0%	24	44,4%	0,716
można być wiernym zasadom nawet w trudnych sytuacjach	26	52,0%	22	40,7%	0,249
żywotna i głęboka może być wiara religijna	28	56,0%	18	33,3%	0,020
otwarte i serdeczne mogą być stosunki między ludźmi	24	48,0%	21	38,9%	0,349
szybko społeczeństwo może się rozwijać, jeżeli dostanie szansę	19	38,0%	20	37,0%	0,919
solidarność	27	54,0%	31	57,4%	0,727
demokracja	16	32,0%	21	38,9%	0,463
żadne	10	20,0%	6	11,1%	0,209

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonych badań można wskazać socjalizacyjne uwarunkowania zinternalizowanych wartości badanej młodzieży¹⁷ (por. tabela 7.). do czynników tych zakwalifikować można zwłaszcza (suma stwierdzeń „całkowicie się zgadzam” i „raczej zgadzam się” równa lub większa niż 80%) poczucie respondentów, że: Polska powinna być dumna z tego, co osiągnęła (90,4%), flaga Polski jest dla nich ważna (85,6%), kochają oni Polskę (85,5%) oraz mają przeświadczenie, że historia Polski daje im dużo powodów do dumy (83,6%), a przy tym ważne jest, aby znać historię kraju swojego pochodzenia (81,8%). Wartym podkreślenia jest również fakt, że ankietowana młodzież sądzi, że pamięta o polskich wydarzeniach historycznych (78,8%) oraz istotne jest, aby: śledzić wydarzenia kraju, z którego się pochodzi (76%), dobrze mówić o Polakach i Polsce (75,9%), być patriotą oddanym swojemu krajowi (69,2%).

¹⁷ Wartości odgrywają istotną rolę w życiu człowieka. Stanowią cele i bodźce, pobudzające człowieka do podejmowania przedsięwzięć życiowych i budowania na ich podstawie sensu życia. System wartości zależy m. in. od kultury danego narodu, a także od instytucji, w których dochodzi do socjalizacji jednostki. Ludzie wobec wartości silnie zinternalizowanych, automatycznie przyjmują określone postawy. Zob. K. Ostrowska, *Wartości w naszym życiu*, „Wychowawca” 2004, nr 5, s. 137; A. Ryk, *Próba rozumienia pojęcia wartości w ujęciu nauk społecznych*, [w:] *Człowiek, wartości, pedagogika*, red. M. Nowicka-Kozioł, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków, 2007, s. 89; M. Nowak, *Znaczenie wartości w procesie wychowania*, [w:] *Człowiek – wartości – sens*, red. K. Popielski, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin, 1996, s. 32.

Tabela 7

Socjalizacyjne uwarunkowania wartości badanych

Stwierdzenia		Kategoria odpowiedzi				
		z całk	racz	nie f	z racz	całk
Ważne jest, aby znać historię kraju swojego pochodzenia	n	42	43	12	5	2
	%	40,4	41,4	11,5	4,8	1,9
Ważne jest, aby być patriotą oddanym swojemu krajowi	n	29	43	17	13	2
	%	27,9	41,3	16,3	12,5	1,9
Ważne jest, aby śledzić wydarzenia kraju, z którego się pochodzi	n	30	49	20	3	2
	%	28,9	47,1	19,2	2,9	1,9
Ważne jest, aby dobrze mówić o Polakach i Polsce	n	44	35	15	6	4
	%	42,3	33,6	14,4	5,8	3,9
Pamiętam o polskich wydarzeniach historycznych	n	38	44	12	8	2
	%	36,5	42,3	11,5	7,7	1,9
Historia Polski daje nam dużo powodów do dumy	n	55	32	9	4	4
	%	52,9	30,7	8,6	3,9	3,9
Flaga Polski jest dla mnie ważna	n	65	24	10	3	2
	%	62,5	23,1	9,6	2,9	1,9
Kocham Polskę	n	70	19	10	4	1
	%	67,3	18,2	9,6	3,9	1,0
Polska powinna być dumna z tego, co osiągnęła	n	64	30	7	2	1
	%	61,5	28,9	6,7	1,9	1,0

Źródło: opracowanie własne.

POWINOŚCI PAŃSTWA POLSKIEGO, KTÓRE BYŁYBY DUMĄ POLSKIEJ MŁODZIEŻY w IRLANDII

Badania pozwoliły także na określenie powinności ekonomicznych i socjalnych państwa polskiego w opinii polskiej młodzieży w Irlandii (por. tabela 8.). Tym samym działania, które mogłyby być podjęte w Polsce, aby były one dumą badanych to zwłaszcza: zapewnienie pokoju i porządku w kraju (81,7%), zapewnienie każdemu podstawowych świadczeń służby zdrowia (66,3%), zapewnienie przyzwoitego poziomu życia ludziom starym (64,4%) oraz zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań (61,5%).

Tabela 8

Działania podjęte w Polsce będące dumą badanych

Odpowiedzi	n	%
zapewnienie pokoju i porządku w kraju	85	81,7%
zapewnienie wszystkim bezpłatne wykształcenie na podstawowym poziomie	51	49,0%
zapewnienie każdemu podstawowe świadczenia służby zdrowia	69	66,3%
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia ludziom starym	67	64,4%

zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości działania w polityce	58	55,8%
zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości zarobkowania	62	59,6%
kontrolowanie zanieczyszczenie środowiska	59	56,7%
zmniejszenie różnic w dochodach i zamożności ludzi	50	48,1%
zapewnienie pracy każdemu, kto chce pracować	60	57,7%
zwiększenie płac	60	57,7%
kontrolowanie cen	60	57,7%
zmniejszenie kosztów utrzymania	61	58,7%
zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań	64	61,5%
zmienianie systemu podatkowego	44	42,3%
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia bezrobotnym	41	39,4%
wspieranie uczciwości i moralnych zachowań obywateli kraju	58	55,8%
wspieranie powrotu imigrantów do kraju	53	51,0%
zapewnienie zakładom przemysłowym pomocy, której potrzebują, żeby mogły się rozwijać	54	51,9%

Źródło: opracowanie własne.

Badania dowiodły, że opinie na temat działań, które podjęte w Polsce byłyby dumą badanych nie zależą od miejsca urodzenia (por. tabela 9.) i w niewielkim stopniu zależą od wykształcenia rodziców badanych (por. tabela 10.). Odpowiedź co do powinności państwa polskiego w zakresie zapewnienia przyzwoitego poziomu życia bezrobotnym częściej wskazywała młodzież, której rodzice mają wyższe wykształcenie.

Tabela 9. Działania podjęte w Polsce będące dumą badanych w zależności od miejsca urodzenia

Odpowiedzi	Polska (n=30)		Irlandia (n=74)		p
	n	%	n	%	
zapewnienie pokoju i porządku w kraju	21	70,0%	64	86,5%	0,052
zapewnienie wszystkim bezpłatne wykształcenie na podstawowym poziomie	14	46,7%	37	50,0%	0,758
zapewnienie każdemu podstawowe świadczenia służby zdrowia	20	66,7%	49	66,2%	0,965
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia ludziom starym	21	70,0%	46	62,2%	0,449
zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości działania w polityce	16	53,3%	42	56,8%	0,750
zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości zarobkowania	16	53,3%	46	62,2%	0,406
kontrolowanie zanieczyszczenie środowiska	17	56,7%	42	56,8%	0,993
zmniejszenie różnic w dochodach i zamożności ludzi	16	53,3%	34	45,9%	0,494
zapewnienie pracy każdemu, kto chce pracować	18	60,0%	42	56,8%	0,762
zwiększenie płac	19	63,3%	41	55,4%	0,458
kontrolowanie cen	13	43,3%	47	63,5%	0,059
zmniejszenie kosztów utrzymania	18	60,0%	43	58,1%	0,859
zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań	18	60,0%	46	62,2%	0,837

zmienienie systemu podatkowego	15	50,0%	29	39,2%	0,312
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia bezrobotnym	11	36,7%	30	40,5%	0,714
wspieranie uczciwości i moralnych zachowań obywateli kraju	15	50,0%	43	58,1%	0,451
wspieranie powrotu imigrantów do kraju	14	46,7%	37	50,0%	0,758
zapewnienie zakładom przemysłowym pomocy, której potrzebują, żeby mogły się rozwijać	15	50,0%	39	52,7%	0,803

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Działania podjęte w Polsce będące dumą badanych w zależności od wykształcenia rodziców

Odpowiedzi	Wyższe (n=50)		Średnie i zawodowe (n=54)		p
	n	%	n	%	
zapewnienie pokoju i porządku w kraju	38	76,0%	47	87,0%	0,145
zapewnienie wszystkim bezpłatne wykształcenie na podstawowym poziomie	21	42,0%	30	55,6%	0,167
zapewnienie każdemu podstawowe świadczenia służby zdrowia	33	66,0%	36	66,7%	0,943
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia ludziom starszym	33	66,0%	34	63,0%	0,746
zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości działania w polityce	27	54,0%	31	57,4%	0,727
zapewnienie kobietom i mężczyznom równych możliwości zarobkowania	30	60,0%	32	59,3%	0,939
kontrolowanie zanieczyszczenie środowiska	30	60,0%	29	53,7%	0,517
zmniejszenie różnic w dochodach i zamożności ludzi	27	54,0%	23	42,6%	0,245
zapewnienie pracy każdemu, kto chce pracować	31	62,0%	29	53,7%	0,392
zwiększenie płac	27	54,0%	33	61,1%	0,463
kontrolowanie cen	30	60,0%	30	55,6%	0,647
zmniejszenie kosztów utrzymania	29	58,0%	23	42,6%	0,896
zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań	30	60,0%	34	63,0%	0,756
zmienienie systemu podatkowego	22	44,0%	22	40,7%	0,737
zapewnienie przyzwoitego poziomu życia bezrobotnym	25	50,0%	16	29,6%	0,034
wspieranie uczciwości i moralnych zachowań obywateli kraju	28	56,0%	30	55,6%	0,964
wspieranie powrotu imigrantów do kraju	28	56,0%	25	46,3%	0,323
zapewnienie zakładom przemysłowym pomocy, której potrzebują, żeby mogły się rozwijać	29	58,0%	25	46,3%	0,233

Źródło: opracowanie własne.

PODSUMOWANIE

Celem badań zaprezentowanych w niniejszym artykule była diagnoza poczucia dumy narodowej młodych Polaków mieszkających w Irlandii i uczęszczających tam do weekendowych szkół polonijnych. Przeprowadzona analiza umożliwiła realizację przyjętego celu, a tym samym udzielenie odpowiedzi na problem główny i problemy szczegółowe, co jednocześnie spowodowało sformułowanie następujących wniosków:

1. Analiza wyników badań dowodzi, że doświadczenia ankietowanych związane z Polską to głównie: wyjazdy do Polski na wakacje, przebywanie w Polsce przez tydzień lub dłużej, posiadanie rodziny mieszkającej w Polsce na stałe, z którą utrzymują kontakt i którą odwiedzają. Ponadto badana młodzież deklaruje, że: zna polski hymn, zna polskie barwy narodowe, jest dumna, że pochodzi z Polski i zna historię naszego kraju, a gdy jest w gronie polskich znajomych, mówi po polsku. Jednocześnie młodzi Polacy mieszkający w Irlandii chcieliby: bezpłatnie odwiedzić Polskę i poznać jej zabytki i kulturę, zobaczyć polskie góry i polskie jeziora. Deklarują oni także, że podczas ewentualnej sytuacji zagrożenia mogliby: przekazać na rzecz naszego kraju środki finansowe, zaangażować się celem niesienia pomocy i przyjąć Polaków do swojego domu.
2. Doświadczenia badanych związane z Polską zależą od miejsca urodzenia i wykształcenia rodziców. Osoby, które urodziły się w Polsce częściej uczyły się lub uczestniczyły w kursie, szkoleniu w Polsce przez tydzień lub dłużej, a osoby, które urodziły się w Irlandii częściej okazują szacunek ludziom rządzącym Polską i wstydzą się mówić po polsku. Młodzi, których rodzice mają wyższe wykształcenie częściej, gdy są w Polsce, spotykają się z przyjaciółmi, a gdyby istniała możliwość bezpłatnego odwiedzenia Polski, chętniej wzięłyby udział w kursie strzeleckim lub nurkowania, zaś gdy są w gronie polskich znajomych, mówią po polsku.
3. W opinii badanych polskie wartości, jakie warto przekazać Irlandczykom to głównie: przywiązanie do tradycji historycznych, solidarność oraz świadomość tego, jak ważna i silna może być rodzina.
4. Wyniki badań wskazują, że polskie wartości do przekazania Irlandczykom zależne są od miejsca urodzenia i wykształcenia rodziców. Młodzi Polacy urodzeni w Irlandii częściej wskazywali, że wartości te to: poczucie tego, jak dzielne w życiu mogą być kobiety, patriotyzm/umiłowanie ojczyzny oraz poczucie tego, jak szybko społeczeństwo

może się rozwijać, jeżeli dostanie szansę. Zaś respondenci, których rodzice mają wyższe wykształcenie częściej wskazywali, że wartości, których mogą od Polaków uczyć się Irlandczycy to te, jak żywotna i głęboka może być wiara katolicka.

5. Z kolei socjalizacyjne uwarunkowania zinternalizowanych wartości badanej młodzieży to poczucie respondentów, że: Polska powinna być dumna z tego, co osiągnęła, flaga Polski jest dla nich ważna, kochają oni Polskę, historia Polski daje im dużo powodów do dumy, ważne jest, aby znać historię kraju swojego pochodzenia, pamiętają oni o polskich wydarzeniach historycznych. Ważne jest też dla nich, aby: śledzić wydarzenia kraju, z którego pochodzą, dobrze mówić o Polakach i Polsce, być patriotą oddanym swojemu krajowi.
6. Powinności państwa polskiego, które byłyby dumą polskiej młodzieży w Irlandii w opinii respondentów, to przede wszystkim zapewnienie: pokoju i porządku w kraju, każdemu podstawowych świadczeń służby zdrowia, przyzwoitego poziomu życia ludziom starszym oraz zmniejszenie cen wynajmu i kupna mieszkań.
7. Badania dowiodły, że opinie na temat działań, które podjęte w Polsce byłyby dumą badanych nie zależą od miejsca urodzenia i w niewielkim stopniu zależą od wykształcenia rodziców badanych – odpowiedź co do powinności państwa polskiego w zakresie zapewnienia przyzwoitego poziomu życia bezrobotnym częściej wskazywała młodzież, której rodzice mają wyższe wykształcenie.

Wyniki przeprowadzonych badań można uzasadnić wpływem procesu globalizacji i emigracji¹ oraz wielopłaszczyznowej europeizacji². Procesy te w konsekwencji zmieniają kształt tożsamości narodowej również Polaków, zwłaszcza tych mieszkających poza krajem³. Zwykle proces ten prowadzi do dylematu, czy zachować własną tożsamość kulturową (a może raczej narodową), czy zacieśnić kontakt międzykulturowy i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym grupy dominującej⁴. Tymczasem kształtowanie tożsamości obywatelskiej, którą przecież

---

¹ A. Giddens, *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2012.

² A. Wysocki, *Społeczne kryteria polskiej tożsamości narodowej w latach 1988-2018*, „Political Dialogues”, 2020, nr 29, s. 191-2015. <https://doi.org/10.1275/DP.2020.027>

³ S. Heilbrunn, A. Gorodzeisky, A. Glikman, *Identity of Immigrants—Between Majority Perceptions and Self-Definition*, „Israel Affairs”, 2016, nr 22(1), s. 236–247, <https://doi.org/10.1080/13537121.2015.1111635>

⁴ J. W. Berry, a *Psychology of Immigration*, „Journal of Social Issues”, 2001, nr 57(3), s. 615–631. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00231>

wzmacnia dumę narodową, jest warunkiem solidarności narodowej podczas wojny⁵, co współcześnie wydaje się szczególnie istotne.

BIBLIOGRAFIA **REFERENCES LIST**

PIŚMIENNICTWO

LITERATURE

- Babbie E., *Podstawy badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2008.
- Berry J. W., *A Psychology of Immigration*, „Journal of Social Issues”, 2001, nr 57(3), s. 615–631.
<https://doi.org/10.1111/0022-4537.00231>
- Bokszański Z., *Tożsamości zbiorowe*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2007.
- Brzeziński J., *Metodologia badań psychologicznych*, [w:] *Teoretyczne i metodologiczne podstawy problemów bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki*, red. Z. Ścibiorek, Z. Zamiar, Wydawnictwo Naukowe Adam Marszałek, Toruń, 2016.
- Chmieliński B., *Rozważania nad naukami o bezpieczeństwie i bezpieczeństwem społeczności lokalnych*, „Historia i Polityka” 2018, nr 23(30). <https://doi.org/10.12775/HiP.2018.004>
- Giddens A., *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 2012.
- Guilford P., *Podstawowe metody statystyczne w psychologii i pedagogice*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1964.
- Heilbrunn S., Gorodzejsky A., Glikman A., *Identity of Immigrants—Between Majority Perceptions and Self-Definition*, „Israel Affairs”, 2016, nr 22(1), s. 236–247. <https://doi.org/10.1080/13537121.2015.1111635>.
- Jemioła T., Dawidczyk A., *Wprowadzenie do metodologii badań bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa, 2008.
- Kitler W., *Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System*. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa, 2011.
- Łobocki M., *Metody i techniki badań pedagogicznych*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, 2006.
- Misiuk A., *o tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, Historia i Polityka” 2018, nr 23(30).
- Nowak M., *Znaczenie wartości w procesie wychowania*, [w:] *Człowiek – wartości – sens*, red. K. Popielski, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin, 1996.
- Nowak S., *Metodologia badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1985.
- Ostrowska K., *Wartości w naszym życiu*, „Wychowawca” 2004, nr 5.

---

⁵ I. Shkilna, K. Zhurba, *Formation of Students’ Civic Identity as Conditions of National Solidarity in Wartime*, „Advanced Linguistics”, 2023, August. <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277983>

- Piwowski J., *Nauki o bezpieczeństwie. Zagadnienia elementarne*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego Apeiron w Krakowie, Kraków, 2016.
- Ryk A., *Próba rozumienia pojęcia wartości w ujęciu nauk społecznych*, [w:] *Człowiek, wartości, pedagogika*, red. M. Nowicka-Kozioł, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków, 2007.
- Shkilna I., Zhurba K., *Formation of Students' Civic Identity as Conditions of National Solidarity in Wartime*, „Advanced Linguistics”, 2023, August. <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277983>
- Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Katowice, 2010.
- Szulc B. M., *Problemy tożsamości nauk o bezpieczeństwie i nauk o obronności*, [w:] *Metodologia badań bezpieczeństwa narodowego*, tom IV, red. P. Sienkiewicz, M. Marszałek, H. Świeboda, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa, 2012.
- Urych I., *Tożsamość narodowa we współczesnym świecie jako istotny element bezpieczeństwa narodowego na podstawie analizy treści podręczników dla szkoły podstawowej w Polsce*, „Coloquium”, 2023, nr 2(50). <https://doi.org/10.34813/14coll2023>.
- Wygodnik-Parzych E., *o polskich działaniach w Irlandii przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej*, „Roczniki Kulturoznawcze” 2017, nr 3, tom VIII, s. 91- <https://doi.org/10.18290/rkult.2017.8.3-6>
- Wysocki A., *Społeczne kryteria polskiej tożsamości narodowej w latach 1988-2018*, „Political Dialogues”, 2020, nr 29, s. 191-2015. <https://doi.org/10.1275/DP.2020.027>
-

Copyright (c) 2024 Ilona Urych

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.